

XI. OCJENJIVANJE MEDA
Osijek 2006.

HRVATSKA PČELA

11

GODIŠTE 125. - ZAGREB, 2006.
ISSN 1330-3635

HRVATSKA PČELA

ČASOPIS
HRVATSKOG PČELARSKOG SAVEZA

Stručni časopis "Hrvatska pčela" osnovalo je Hrvatsko-slavonsko pčelarsko društvo u Osijeku 1881. godine, te je u početku tiskan kao "Slavonska pčela", zatim kao "Hrvatska pčela" i "Pčela". To je jedan od najstarijih pčelarskih časopisa u svijetu.

GODIŠTE / YEAR 125

BROJ / NUMBER 11

STUDENI / NOVEMBER 2006.

NAKLADNIK

Hrvatski pčelarski savez
Pavla Hatza 5.
10000 ZAGREB

Telefoni:

urednik - (01) 48 19 536
administracija - (01) 48 11 327
predsjednik - 099 / 48 19 536
Fax: (01) 48 52 543

E-mail: pcelarski-savez@zg.htnet.hr
www.pcela.hr

Žiro račun: 2484008-1100687902

IZDAVAČKI SAVJET

Predsjednik:

Zlatko Tomljanović, dr. vet. med.

Članovi:

mr. sc. Marijan Katalenić
prof. dr. Nada Vahčić
mr. sc. Dražen Lušić
mr. sc. Nenad Strižak
dr. sc. Dragan Bubalo
Darko Bodiš
Stjepan Žganjer

UREDNIŠTVO

dr. sc. Zdravko Laktić
dr. sc. Zlatko Puškadija
mr. sc. Đurđica Sumrak
dr. sc. Ljerka Zebe
mr. sc. Jasminka Papić
Saša Petrić, ing. polj.
Boris Bučar, dipl. ing.

UREDNIK

Vedran Lesjak, dipl. ing. agr.

LEKTORICA

Jasenska Ružić, prof.

LIKOVNA OPREMA

Rudolf Španjol

U ovom broju / In this issue

217 Aktualnosti / Actualities

219 Praktično ulaženje u ekološko pčelarenje – studeni /
Practical advice for organic beekeeping – November
Lovro Krnić

220 Utjecaji temperature u pčelarstvu / Temperature influ-
ence on beekeeping
Tonći Prnjak

222 Druga europska konferencija iz apidologije / Second Eu-
ropean Conference of Apidology
Zlatko Tomljanović

225 Susret rukovodstava dviju susjednih pčelarskih organi-
zacija / Management meeting of two neighbouring bee-
keeping organizations
Anton Tomec

227 Sustavi kvalitete u upravljanju procesom proizvodnje i
distribucije meda / Quality systems in production process
management and honey distribution
Vlado Mihoković, Ivana Domislović

229 Dopisi / Letters

237 Od košnice do stola / From hive to table

237 Najave / Announcement

240 Oglasi / Advertisements

Slika na naslovnoj stranici: Zlatna žlica (Foto: V. Lesjak)

Održan sastanak izdavačkog savjeta i uredništva časopisa Hrvatska pčela

U prostorijama Hrvatskog pčelarskog saveza nakon duljeg vremena, 10. listopada ove godine održan je sastanak Iz-

davačkog savjeta i Uredništva Hrvatske pčele.

Pozivu predsjednika Izdavačkog savjeta odazvao se manji broj članova Savjeta i Uredništva. Na sastanku su bili predsjednik Savjeta Zlatko Tomljanović, dr. vet. med.; prof. dr. Nada Vahčić; mr. sc. Nenad Strižak; mr. sc. Đurđica Sumrak; Saša Petrić; Stjepan Žganjer; Vedran Lesjak i Martin Kranjec.

Na dnevnom redu bila je jedna tema - što prije provesti

izmjene u časopisu Hrvatska pčela.

Raspravljalo se o novom grafičkom izgledu časopisa, kako naći građu i suradnike za objavljivanje, bilo je razgovora o uvođenju novih tema, povećanju naklade itd. Zaključeno je da jednostavnije promjene treba provesti što prije, a za one složenije sastavljen je tim od nazočnih članova.

HPS

Jeste li podmirili članarinu Hrvatskom pčelarskom savezu?

Podmirena članarina osigurava nesmetan rad Saveza!

Osvrt predsjednika HPS-a na osnutak Udruge hrvatskih pčelara proizvođača

U Virovitici je osnovana Udruga hrvatskih pčelara proizvođača. To ne bi bilo nimalo sporno, jer demokratsko je pravo svakog pojedinca da se udružuje u udruge za ko-

je smatra da će najbolje zastupati njegove interese.

No, osnivači Udruge navode da je ona nastala iz nezadovoljstva činjenicom da Hrvatski pčelarski savez ne zastupa njihove specifične interese. To ne stoji, jer sve odluke koje je donio Upravni odbor HPS-a od 21. siječnja 2006. godine do sada, objavljene su u časopisu Hrvatska pčela i na internetu, pa su svi članovi HPS-a obaviješteni o svakoj

sjednici Upravnog odbora. Naravno, prijedlozi i primjedbe se kroz rasprave iskristaliziraju, a odluke se onda donose većinom glasova nazočnih članova UO-a, koji se po županijskom ključu sastoji od 21 člana. Smatram da je to jedini demokratski i prihvatljiv način donošenja odluka. No, kod nas Hrvata demokracija se tumači kako tko hoće, jer ne znam kako objasniti stajalište vodstva Udruge hrvatskih pčelara proizvođača da Udruga

Poštovani pčelari,

ukoliko još niste poslali ispunjen Upitnik za pčelare, molimo Vas da to učinite što prije kako bi analiza podataka bila što točnija!

ne želi biti članica HPS-a, dok su njezini članovi kroz svoje matične udruge i dalje članovi Saveza, pa čak i članovi Upravnog odbora i Suda časti.

Smatram da to nije prihvatljivo i stoga upozoravam članove HPS-a neka ne nasjedaju pričama jer svaki će član morati izabrati hoće li biti u Udruzi hrvatskih pčelara proizvođača, koja nije članica HPS-a ili u svojoj matičnoj udruzi, koja je članica HPS-a. Svakako, zadnju riječ imat će sljedeća skupština Saveza.

Poštovani članovi HPS-a, ovo nije ništa drugo nego još jedan pokušaj gospode otkupljivača (koji i stoje iz osnivanja ove Udruge) da u HPS unesu sjeme razdora. No, ja im poručujem da su pčelari shvatili i prepoznali te da dobro znaju tko istinski zastupa njihove interese, bez obzira na to koliko tko ima košnica ili koliko meda proizvodi. HPS ide dalje putem koji su trasi-rali pčelari, jer problema u pčelarstvu i bez ovog ionako ima previše.

Medno!

Martin Kranjec

Izmjene Zakona o stočarstvu

Ovih dana u Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva na red su došle i izmjene Zakona o stočarstvu. Da ne bi posve sami predlagali, a onda i odlučivali o izmjenama, iz Ministarstva su zatražili mišljenje Hrvatskog pčelarskog saveza.

U promijenjeni Zakon će se uvesti pojam „katastra pčelinjih pašā“, što je baza o prostornom rasporedu i načinu gospodarenja pčelinjim pašama na području Hrvatske. Tako se gospodarenje pčelinjim pašama, te način iskorištavanja pašā provodi sukladno „katastru pčelinjih pašā“. Način određivanja i vođenja katastra, te njegov sadržaj propisuje ministar.

Također će Ministarstvo već postojeći dio, u kojem je zaštićena autohtona siva pčela doraditi riječima da se zbog očuvanja izgrađenih genetskih i zdravstvenih osobina sive pčele, u Republici Hrvatskoj ne smiju uzgajati i stavljati u prodaju druge pasmine pčela, odnosno da matice pčela koje se stavljaju u prodaju moraju biti proizvedene na oplodnim stanicama registriranih uzgajivača.

HPS

Sastanak Časnog suda

U prostorijama HPS-a, 16. listopada održan je sastanak Časnog suda, te je tom prigodom za njegova predsjednika izabran gosp. Branko Brkić.

Na dnevnom redu su bile dvije važne teme: neutemeljene žalbe udruge koje su sprečavale rad HPS-a od skupštine 21. siječnja 2006. godine te problem isplate predujma za izradu projektne dokumentacije za uređenje prostorija HPS-a.

Časni sud je jednoglasno predložio da predstavnici spomenutih udruge dostave pismenu izjavu Sudu, u kojoj će objasniti i iznijeti svoja stajališta o Rješenju Središnjeg državnog ureda za upravu.

U slučaju isplate predujma za izradu spomenute projektne dokumentacije, Časni sud predlaže Upravnom odboru HPS-a da opomene prof. dr. sc. Nikolu Kezića zbog kršenja Statuta HPS-a.

HPS

Praktično ulaženje u ekološko pčelarenje

LOVRO KRNIĆ,
ekološki pčelar iz
Karlovca, predstavnik
je Karlovačke županije
u Upravnom
odboru Hrvatskog
pčelarskog saveza

Radovi u studenom

Najvažnije je na našem ekološkom pčelinjaku osigurati mir. Potrebno je otežati krovove na našim košnicama ciglama ili kamenjem kako ih vjetar, ili moguće neka životinja ne bi skinuli ili prevrnuti. Pregledat ćemo i odstraniti svaku granu i grančicu koja bi uslijed vjetra grebala po košnici i tako ugrožavala pčele u zimovanju, odnosno klupku. Pokušat ćemo osigurati da nijedna životinja ne šeće po pčelinjaku, kako ne bi napravila kakvu štetu. Protiv toga sam da se ptice ubijaju i potom vješaju na pčelinjak radi zastrašivanja. To nije niti opravdano, niti humano; ja osobno hranim ptice oko 150 metara dalje od pčelinjaka.

Nije bilo mjesta u prethodnim brojevima našega lista da ukratko opišemo kako se čuva prazno saće i utopljuje staro.

219 Kada obavimo zadnje vrcanje,

pristupamo selekciji okvira s praznim saćem. Odvojiti ćemo okvire sa starim saćem, okvire u kojima je bilo leglo i okvire u kojima je bio samo med. Okvire sa starim saćem istopimo, najbolje u parnom topioniku, čime ćemo dobiti čisti ekološki vosak, koji će nam biti potreban za ekološke satne osnove. Okviri će biti potpuno čisti i na temperaturi od 120°C dezinficirani. Okvire sa saćem u kojima je bio samo med ili leglo stavit ćemo (svako posebno) u zamrzivač dva dana na -18 do -20 °C. Izvaditi ćemo ih iz zamrzivača i staviti u veće

čiste i ispaljene nastavke u stup od 7-8 komada. Na dno i na vrh stupa stavljamo guste mrežice, koje sprečavaju ulazak voskova moljca i nećemo ih dirati do upotrebe u proljeće.

Cigla na krovu košnice spriječit će da ga jaki zimski vjetrovi dignu (Foto: V. Lesjak)

Ako nemamo zamrzivač, naše okvire s praznim saćem stavimo u očišćene i ispaljene nastavke u stup po 5 komada, a na vrh dolazi prazni nastavak, i u njega emajlirana posuda sa 80%-tnom octenom kiselinom. Takav stup ćemo odozgo zatvoriti poklopcem, a sve spojeve oblijepimo ljepljivom trakom. Postupak ćemo ponoviti za 8 dana, a nakon sljedećih 8 dana traku ćemo skinuti te na dno i vrh stupa stavljamo gustu mrežu, koja sprečava ulazak voskova moljca. Ne diramo do upotrebe u proljeće.

Važno je reći da pri upotrebi octene kiseline moramo provoditi mjere opreza, tj. koristimo se zaštitnom opremom. Vosak koji smo istopili od starog saća, koje se upotrebljavalo više od dvije godine, prijaviti ćemo našoj nadzornoj postaji te ćemo od nje zatražiti pregled kako bismo dobili potvrdu da je vosak ekološki. Poslije ćemo od njega u ekološkoj radionici za izradu satnih osnova ili na ekološkom aparatu izraditi satne osnove.

Kada nam se u studenom ili prosincu dogodi lijep dan s najmanje 5-6°C, a pčele ne izlaze, obojit ćemo naše košnice, s time da boja mora biti ekološka i neće nimalo utjecati na pčele u košnicama.

Ako tijekom zime napada snijeg na košnice, ne treba ga čistiti, ali je povremeno skidamo snijeg i led s leta - ulaza kako bi pčele imale zraka i mogle izaći na proćisni let, ali ako nam je moguće, poželjno je ispred košnica staviti povremeno suhog sijena ili slame ili piljevine, jer pčele za hladnijih dana padnu ispred košnice, a suhi materijal će im pomoći da se dignu i uđu u košnicu.

Potrebno je da spremimo sav materijal i alat u zatvoreno kako po njima ne bi hodale pčele, jer moramo imati na umu da po tome alatu i materijalu ne šecu samo naše, nego i tuđe pčele o kojima ništa ne znamo.

Snijeg sa košnica nije potrebno čistiti, ali bi ga sa leta povremeno trebalo skinuti kako bi pčele imale zraka. (Foto V. Lesjak)

Utjecaji temperature u pčelarstvu

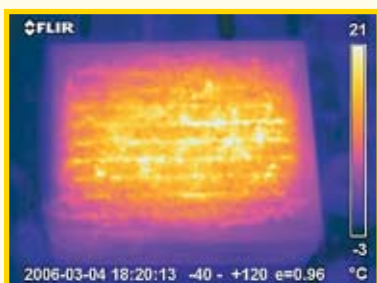

TONČI PRNJAK,
pčelar iz Splita i predstavnik Splitsko-dalmatinske županije u Upravnom odboru HPS-a

Temperatura i svijest o njezinim promjenama u okolini i košnici veoma su važni za pčelarstvo. Pčela, iako mala i osjetljiva svojom je socijalizacijom razvila napredan klimati-zacijski sustav, koji joj omogućava preživljavanje u svim vremenskim zonama na zemlji. Također je korisno znati temperaturne karakteristike voska i meda, jer je svijest potrošača snažno povezana s izgledom pčelarskih proizvoda, na koje znatno utječe temperatura.

Temperatura pčelinje zajednice

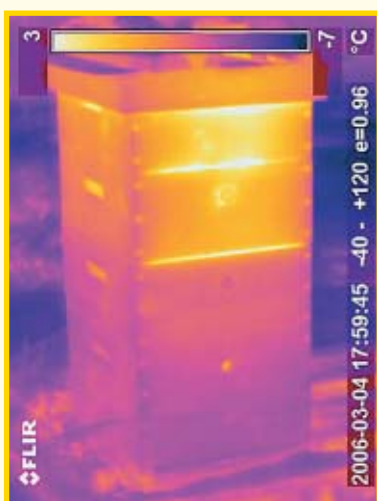
Temperatura u košnici glavni je čimbenik koji utječe na organizaciju zajednice. Pčele ne lete ako je temperatura niža od 12°C, a 13°C najniža je temperatura za aktivno skupljanje nektara i peluda. Na 10°C osamljena pčela pada u podhladenu komu i nije se u stanju sama oporaviti. Uključavanje počinje na 18°C, a potpuno formirano klupko javlja

Svjetla boja na fotografiji prikazuje gdje je najveća koncentracija pčela
foto: <http://www.pozytki.pl/articles.php?id=153>

se kada nema legla, a temperatura padne na 14°C. Stoga se ozbiljnija manipulacija i pregledavanje zajednica preporučuje tek iznad 18°C, a na temperaturi nižoj od 4°C pčele nikako ne smijemo uznemiravati.

Pčele pokušavaju zadržati temperaturu klupka na 20°C, što dovodi do minimalne temperature na površini klupka od 9°C. Pčele koje su na površini klupka, početak će otpadati ako se njihova temperatura snizi na 7-8°C. Svadbeni let matice javlja se tek iznad 20°C i

Svjetla boja na fotografiji, snimljenoj termokamerom, pokazuje gdje su pčele formirale klupko.
foto: <http://www.pozytki.pl/articles.php?id=153>

ako ne puše vjetar. Inkubacija matice je 34°C. Temperatura gnijezda, s prisutnim leglom je 35°C. Pri vanjskim temperaturama višim od 35°C košnice je poželjno smjestiti u hlad. Na 43°C prestaje skupljanje nektara i peluda.

Temperature i kristalizacija meda

Kristalizacija je vrlo važno svojstvo u trgovini meda. Mnogi potrošači još uvijek misle kako se med kristalizira ako je pokvaren, ili je u njega dodan industrijski šećer.

Dva najviše zastupljena šećera u medu (glukoza i fruktoza) glavni su razlog kristalizacije. Udio vode i prisutnost peludnih zrnaca također igraju važnu ulogu. Što je veća koncentracija glukoze, med će se prije kristalizirati, a što je veći udio fruktoze, med se kristalizira sporije. Dakle, brzina kristalizacije ovisi o udjelima šećera i vode, na što pčelar ne može utjecati. Na brzinu kristalizacije također utječe temperatura, a med se najbrže kristalizira na 14 do 24°C. Temperatura iznad 25°C ili ispod 5°C, prostorije u kojoj se med skladišti, zaustavit će proces kristalizacije.

Rijetki pčelari vode računa o temperaturi skladištenja. Na -1°C nema porasta kristala ni nakon dvije godine od njihova nasadivanja. Ispod 10°C kristalizacija je znatno umanjena. Najbolja temperatura za skladištenje meda je 11°C i niže. Med se najbrže kristalizira na 14°C, a medovi koji

sadržavaju vrlo malo vode na 15°C. Većina medova neće se kristalizirati iznad 18°C. Na temperaturama od 27 do 32°C med se ne kristalizira, a iznad 40°C počinje dekrizalizacija. Med se najbolje obrađuje tijekom vrcanja i pakiranja na temperaturi od 35 do 48°C. Zagrijavanje meda na više od 50°C narušava njegovu hranidbenu vrijednost. Fermentacija je spriječena na temperaturi ispod 11°C, a aktivacija kvasaca u medu varira u području od 13 do 27°C. Aktivnost fermentacijskih kvasaca koji mogu izazvati kvarenje meda, može se zaustaviti zagrijavanjem 4-5 minuta na 71°C. Pregrijavanje iznad 75°C narušava okus i većinu kemijskih svojstva.

Brzina kristalizacije utječe na veličinu kristala. Što je proces kristalizacije sporiji, to su kristali veći. Kristalizacijom se oslobađa voda. Nezreo i vodenast med često se kristalizira nehomogeno i javlja se izdvajanje i sedimentacija kristaliziranih dijelova. U tekućoj fazi povećava se rizik od fermentacije, što također utječe na trajnost. Kontrolirana kristalizacija, npr. pri proizvodnji kremastog meda, iz tog se razloga mora provesti u cijelosti.

Pogreške u pakiranju meda

Utjecaj temperature na vosak

Vosak pčele proizvode u obliku sitnih ljuskica, koje luče iz segmenata s donje strane abdomena. Kako bi potaknule proizvodnju, pčele se prežderavaju medom ili sirupom i nabijaju se u skupine kako bi povisile temperaturu gnijezda. Zajednica za proizvodnju 1 kilograma voska treba utrošiti 10 kilograma meda.

Pri uobičajenim temperaturama u košnici od 37°C, vosak podnosi razmjernu težinu i lako se oblikuje pčelinjim usnim aparatom. Pčele najbolje manipuliraju voskom na 32°C. Pri 49°C voštano saće se raspada, što može prouzročiti izlivanje meda, a javlja se u ekstremnim situacijama, npr. tijekom selidbe. Temperatura topljenja voska je 62-65°C, što ovisi o udjelu propolisa koji se topi na nižim temperaturama.

Vosak ima slabu provodnost topline, a brzo ohlađen pobjedi, postaje lomljiv te puca i kod manjih naprezanja. To je razlog da se vosak za izložbe mora postupno hladiti, jer tako čuva teksturu i obojanost. Da bi se sačuvala aroma svježeg voska, temperatura topljenja ne smije se povećati više od nekoliko stupnjeva i kroz što kraće vrijeme.

Vosak se topi u posudama od nehrđajućeg čelika ili aluminijske. Hrdave željezne ili bakrene posude daju vosku boju. Sljedeći put kada vidite narančasti vosak, znat ćete da je možda otopljen u bakrenoj posudi.

2. Europska konferencija iz apidologije Prag 10.-14. rujna 2006.

ZLATKO TOMLJANOVIĆ,

dr. vet. med., profesionalni pčelar i uzgajivač matica iz Samobora. Predsjednik je Izdavačkog savjeta časopisa Hrvatska pčela.

1. dio

U glavnom gradu Republike Češke Pragu održana je od 10. do 14. rujna ove godine dru-

ga Europska konferencija iz apidologije. Podatak da je na konferenciji bilo više od 300 sudionika, koji su održali više od 100 prezentacija, zatim postera kojih je bilo više od 170 - dovoljan su razlog da zaključimo kako je tih dana Prag bio mjesto susreta mnogih pčelarskih znanstvenika i istraživača ne samo iz Europe nego iz cijelog svijeta. Stoga su se svi na konferenciji neometano družili jer sudjelovati u projektu u kojem protok ideja ima snagu bujice, gdje su tolerancija, dosljednost i odgovornost dosegli nebeske visine najljepše je što se može dogoditi istraživaču. Pozitivno natjecateljsko ozračje uvijek je poželjno na svim područjima ljudskog djelovanja, a posebice u znanstvenim raspravama. Zastvaranje, smetnje u protoku informacija i autarkični pogledi na zbivanja oko sebe neizbježno dovode do deformacije i zakržljaliosti znanosti.

Kao predstavnik Hrvatskog pčelarskog saveza imao sam prigodu sudjelovati u radu konfe-

Dr. Koos Biesmeijer (Foto: Z. Tomljanović)

Nikolaus & Gudrun Koeniger (u sredini). (Foto: Z. Tomljanović)

rencije, skupiti nova saznanja, obnoviti stara prijateljstva i upoznati nove prijatelje.

Glavni organizator konferencije bio je Pčelarski institut u Dolu te Češki pčelarski savez. Imena poput Veselyja, Titere, Kamlera i Sojke bili su jamstvo da će mjesni Organizacijski odbor učiniti sve što je potrebno kako bi se konferencija nesmetano održala.

Radni program tijekom konferencije bio je podijeljen na plenarne prezentacije, na kojima su bili gotovo svi sudionici. Nakon ručka održane su prezentacije po sekcijama poput: Pčelinji proizvodi, Genetika pčele medarice, Vid i učenje pčela, Fiziologija i ponašanje pčela, Oprašivanje, Makroparaziti, Menadžment u pčelarstvu, BEE SHOP - europski istraživački program, Bolesti pčela, Opasnosti iz okoliša, Raznolikost i održivi razvoj te Pčele koje ne pripadaju u vrstu Apis.

Prvo plenarno predavanje održali su Nikolaus i Gudrun Koeniger iz Njemačke. Bračni par Koeniger dugi je niz godina u vrhu znanstveno – istraživačkog pčelarstva. Dio svojeg uzbudljivog pčelarskog života proveli su i u Kanadi na Sveučilištu u Guelphu, Ontario, a njihova istraživanja u Europi i na Borneu, kao i objavljeni radovi, mnogo su pu-

ta bili citirani u uglednim pčelarskim časopisima i knjigama. Njihova prezentacija u Pragu pod naslovom “Biologija reprodukcije pčele (rod Apis) – raznolikosti i prilagodba“ na zanimljiv je način upozorila na potrebu daljnjih istraživanja komparativnih razlika između pojedinih pčelinjih vrsta koje pripadaju rodu Apis. Istraživane komparativne razlike bile su: produktivnost matice i trutova, njihovo spolno dozrijevanje i omjer u pčelinjoj zajednici, sparivanje te prijenos i pohrana spermija u sjemenskoj vrećici. Primjerice, pčele koje pripadaju vrsti Apis koschevnikovi u zajednici bez matice prihvatit će mlade ličinke vrste Apis cerane i uspješno odgojiti maticu za svoju zajednicu koja nosi genetsku osnovu A. cerane. U većini vrsta matice je veća od radilica. Međutim, u vrste Apis dorsata ta je razlika veoma malena, dok u pčela vrste Apis Florea matice je gotovo dvostruko teža od radilice. Istraživane su i raz-

Predstavnici Češkog pčelarstva

*S lijevo na desna: M.Peroutka, J.Pondeliček, D.Titera i L.Sojka
L.Sojka je predsjednik Češkog pčelarskog saveza i na fotografiji stoji u bijelom odijelu za govornicom. (Foto: Z. Tomljanović)*

like između trutovskog i radiličkog legla. Tako je ustanovljeno da radiličko i trutovsko leglo azijske pčele *Apis dorsata* izgledaju gotovo jednako. Pokušalo se također odgovoriti na pitanje o međusobnoj borbi matice u jednoj pčelinjoj zajednici i utvrđeno je da ta ne ovisi o vrsti pčela. Borba matice u istoj zajednici ne događa se samo između srodnih vrsta poput *Apis koschevnikovi* i *Apis cerana* nego i kad su vrste različite, primjerice *Apis mellifera* i sitna indijska pčela *Apis florea*. Objašnjenje na koji način radilice prepoznaju svoju maticu treba tražiti u žlijezdama koje se nalaze ispod trbušnih pločica (tergite žlijezde) matice koje ispuštaju feromone za prepoznavanje, te se „tuđa“ matica nikako ne može sakriti radilicama. Feromoni koje luče tergite žlijezde ujedno sprečavaju izgradnju matičnjaka i razvoj jajnika u radilica. Kolika je važnost tergitnih žlijezdi pokazuje i podatak da ako se ukloni mandibularna žlijezda u matice, pčele će ju i dalje prihvaćati i neometano nastaviti svoj dnevni raspored.

Zanimljiv je bio i podatak da su tijekom istraživanja na određenoj lokaciji sparivališta trutova i matice pronašli trutove iz 240 pčelinjih zajednica kod europske medonosne pčele. Istodobno, kod azijske pčele *Apis dorsata* na sparivalištu su nađeni trutovi iz 59 zajednica. Također valja istaknuti da postoje znakovite razlike u vremenu svadbenog leta pojedinih vrsta. Primjerice, kod naših europskih pasmina

Radna atmosfera na konferenciji. (Foto: Z. Tomljanović)

Apis mellifera svadbeni let je u pravilu poslijepodne između 14-16,30 sati dok se kod vrsta *Apis nuluensis* ili *Apis florea* održava između 12-14 sati. Kod pčela vrste *Apis dorsata* svadbeni let se zbiva navečer oko 19 sati. U pravilu ritam svadbenog leta ovisi poglavito o veličini truta. Manje vrste pčela ići će na svadbeni let znatno ranije nego veće vrste. Usporedimo li količinu spermija u sjemenicima truta, uvidjet ćemo razlike između pojedinih vrsta. Tako kod europskih pasmina taj broj iznosi oko 10 milijuna spermija po trutu, dok kod azijske pčele *Apis dorsata* iznosi samo 1,4 milijuna spermija po trutu. Razlike postoje također u vremenu kada se pojavljuju lažne matice u pčelinjoj zajednici. U pojedinih vrsta, poput *A. m. capensis*, lažne matice se pojavljuju već šest dana nakon uklanjanja matice. Kod vrste *Apis florea* treba proći oko 8 dana, a kod vrste *Apis cerana* oko 16 dana do pojave lažnih matica. Kod europskih pasmina također su utvrđene

razlike. Kod tamne srednjoeuropske pasmine pčela *Apis mellifera mellifera* potrebno je oko 24 dana do pojave prvih lažnih matica. Radilice talijanske pasmine *A.m. ligustica* snesti će prvo neoplođeno jaje nakon 27 dana, a kod naše domaće sivke, kranjske pčele *A.m. carnica* treba 30 dana nakon uklanjanja matice čekati pojavu prvih lažnih matica. Valja istaknuti da navedeni dani označavaju trenutak kada lažne matice počinju odlagati neoplođena jaja. Tijekom druženja s dr. Koenigerom iskoristio sam prigodu upitati ga o slučajevima kada se radilice zalijeću u druge košnice te snesu jaje i odlete iz košnice. Potvrdio je da postoje takvi slučajevi kao i činjenicu da će takva tuđa jaja radilice u toj košnici brzo prepoznati i bit će uklonjena. Radilice brzo pronalaze tuđe jaje u svojoj košnici vjerojatno zbog utjecaja feromona iz Dufourove žlijezde (stražnji dio abdomena), kojim matica označuje svako trutovsko ili radiličko jaje tijekom nesenja. Razumljivi

vo je da tuđa radilička jaja nisu obilježena i ubrzo bivaju uklonjena.

Zanimljivu plenarnu prezentaciju priredila je i dr. Juliet Osborne s instituta "Rothamsted" iz Engleske. Izvijestila nas je o svojim istraživanjima. Naime, promatrala je kako pčele istražuju okolinu u potrazi za ispašom te kako se raspoređuju na poljima i livadama. Koristeći se veoma usavršenom radarskom tehnologijom moguće je pojedinačno pratiti svaku pčelu. Važan podatak koji je iznesen tijekom tog izlaganja jest nova spoznaja da se pčele vjerojatno orijentiraju prema cestama i prometnicama, ali ne prema živici, odnosno živim ogradama.

Sa Sveučilišta iz Leedsa u Engleskoj stigao je dr. J. Biesmeijer i održao prezentaciju o usporednom nestanku prirodnih oprašivača i biljaka koje ovise o oprašivanju u sjeverozapadnoj Europi. Podaci koje je iznio dr. Biesmeijer uvijek su zabrinjavajući. Primjerice, bez oprašivanja smanjio bi se urod

badema otprilike 90%, jabuka oko 80%, trešnji 60%, a citrusa oko 30%. Urod kave i kakaa bi se smanjio za 50%, a vanilije za gotovo 100%. Vrijednost i značenje oprašivanja u engleskim plastenicima za rajčicu i slatku papriku iznosi oko 45 milijuna eura, a za ostale ratarske kulture oko 250 milijuna eura na godinu. Podsjetio nas je da je vrijednost jedne pčelinje zajednice u Velikoj Britaniji oko 1200 eura (med, vosak i oprašivanje) te je citirao Krella koji je 1998. utvrdio da globalni učinak oprašivanja na svjetskoj razini iznosi više od 100 milijardi eura. Stoga nas je i ohrabrila spoznaja da je u tijeku istraživanje pod nazivom Alarm projekt, u koji je uključeno 56 suradnika iz 26 zemalja. Vrijednost projekta je oko 16,7 milijuna eura, a glavna pitanja usmjerena su na gubitak oprašivača, klimatske promjene, utjecaj kemikalija iz okoliša te prisutnost novih vrsta koje ugrožavaju postojeće oprašivače. Oni koji žele doznati više o Alarm projektu, mogu posjetiti stranice www.alarmproject.net.

Dr. Elke Genersch (Foto: Z. Tomljanović)

Sastanak vodstava dviju susjednih pčelarskih organizacija

ANTON TOMEČ*

Na poziv vodstva Hrvatskog pčelarskog saveza izaslanstvo Čebelarske zveze Slovenije posjetilo je pčelarsku manifestaciju Dani meda u Hrvatskoj, u Osijeku. U slovenskom izaslanstvu bili su dopredsjednik Franc Šivic i Marko Purnat, stručni suradnik Pavle Zdešar te tajnik Anton Tomec. Svrha posjeta bila je poboljšati međusobnu suradnju, ostvariti suradnja na konkretnim područjima, razmjenjivati iskustava i poticati razvoj pčelarstva u uvjetima Europske unije.

Osnovna tema sastanka bila je predstaviti organiziranost i djelovanje Čebelarske zveze, koju je mnogim nazočnima pčelarima iznio dopredsjednik

* Anton Tomec, tajnik Čebelarske zveze Slovenije

Čebelarske zveze Marko Pur-
nat.

Organiziranost Čebelarske zveze Slovenije (ČZS)

ČZS je 2003. godine obilježio
130. obljetnicu postojanja. Da-
nas je u taj savez udruženo
200 pčelarskih udruga i 13 re-
gionalnih pčelarskih saveza. U
ČZS je preko udruga uključeno
6240 pčelara, što je oko 80%
svih slovenskih pčelara. Sloven-
ski pčelari, nas oko osam
tisuća, danas gospodarimo s
oko 184 000 pčelinjih zajed-
nica.

Dostignuća ČZS-a u razdoblju od 2003.-2006.

U 2002. godini završili smo iz-
gradnju Čebelarskega centra
Slovenije i time stvorili iznim-
ne mogućnosti za djelovanje
organizacije i njezinih službi.

U 2003. godini bili smo or-
ganizatori i domaćini pčelarskog
kongresa Apimondia 2003. u
Ljubljani. Tijekom razdoblja
od 2004. do 2006. godine
Čebelarska zveza Slovenije je,
uz suradnju Republike Sloveni-
je, ostvarila sljedeće preduvjete
za daljnji rad:

- uspostavila je javni registar
pčelara i pčelinjih zajednica
- uspostavila je pašni katastar
i pašni red
- osposobila je laboratorij za
internu kontrolu pčelinjih
proizvoda
- pridobila je status priznate
organizacije za uzgoj kranj-
ske pčele
- zaštitila je područje države
Slovenije za uzgoj kranjske
pčele

- pripremila je dugoročnu Stra-
tegiiju razvoja pčelarstva u
Republici Sloveniji
- uredila je statusna pitanja
o obavljanju djelatnosti pče-
larenja (status pčelara, opo-
rezivanje pčelarske djelatnos-
ti)
- osnovala je Školu pčelarstva
»Anton Janša«.

U to vrijeme je Čebelarska
zveza u suradnji s ostalim in-
stitucijama pripremila Program
razvoja pčelarstva u Sloveniji
za razdoblje 2005.-2007., koji
je usklađen sa smjericama EU-e.
Na osnovi tog Programa
pčelarstvo u Sloveniji dobiva
po 640.000 EURA na godinu.
Program 50% financira
proračun Republike Slovenije,
a 50% proračun EU-e. Pro-
gram je namijenjen svim pčelari-
ma, bez obzira na broj pčeli-
njih zajednica i dob pčelara,
a jedini uvjet je da je pčelar
upisan u javni Registar pčelara.

Program podupire sljedeća pod-
ručja:

- osposobljavanje pčelara na
području tehnologije, uzgoja
pčelinjih zajednica i matica,
kakvoće pčelinjih proizvoda
i trženja proizvoda
- nabavu didaktičke opreme
- djelovanje Službe za savjeto-
vanje pčelara
- osposobljavanje pčelara na
području suzbijanja varoe
- racionalizaciju premještanja
pčelinjih zajednica
- obnovu pčelinjeg fonda
- kakvoću pčelinjih proizvoda
- aplikativna istraživanja.

Program izvodi ČZS u surad-
nji s pčelarskim udrugama i
područnim savezima.

Na osnovi podataka za 2005.
i 2006. godinu od Programa
je ostvareno sljedeće:

- osposobljavanje pčelara na
području tehnologije, uzgoja
pčelinjih zajednica i matica,
kakvoće pčelinjih proizvoda
i trženja proizvoda
- osposobljavanje pčelara provo-
di se na cjelom području
Slovenije, a uključilo se oko
3.000 pčelara
- nabavljena je didaktička opre-
ma (u tom razdoblju kupili
smo dio didaktičke opreme
za osposobljavanje pčelara i
njome opremili lokacije
osposobljavanja pčelara.)
- djelovanje Službe za savjeto-
vanje pčelara (unutar ČZS-
a osnovali smo Službu za
savjetovanje pčelara za pod-
ručja tehnologije, ekonomije
i sigurnosti hrane; ta područja
pokrivaju specijalisti, a na
terenu rade terenski savjet-
nici)
- osposobljavanje pčelara na
području suzbijanja varoe
(ČZS izvodi jedinstven pro-
gram osposobljavanja pčelara
na području suzbijanja varoe,
koji obuhvaća teoretski i
praktični dio; u program se
uključilo oko 3.000 pčelara)
- racionalizaciju premještanja
pčelinjih zajednica (na tom
području modernizirali smo
opremu službe za dojavljiva-
nje medenja te podupiremo
završetak pašnih redova)
- obnovu pčelinjeg fonda
(obavlja se izravno testira-
nje pčelinjih zajednica, inve-
stira se u uzgajališta gospo-
darskih i rodovničkih pčeli-
njih matica te se nadzire
kakvoća pčelinjih matica)
- kakvoću pčelinjih proizvoda
(laboratorijski se analizira

kakvoća i sigurnost pčelinjih proizvoda; radi se i na formiranju baze podataka o pe-
ludnoj slici meda)
- aplikativna istraživanja (u sklopu tog područja radi se na karakterizaciji slovenskog meda)

Slovenski pčelari iznimno dobro prihvaćaju mogućnosti ko-

je im nudi Program razvoja pčelarstva u Republici Sloveniji.

ČZS priprema i Program za razdoblje 2008.- 2013.

Nakon prezentacije sastala su se i izaslanstva obje pčelarske organizacije, i tom je prigodom izraženo zadovoljstvo dosada-

šnjom suradnjom te je istaknuta namjera da i ubuduće surađuju na područjima, koja su važna za opstanak i razvoj pčelarstva u obje države.

U ime ČZS-a Hrvatskom pčelarskom savezu zahvaljujemo na dosadašnjoj suradnji i gostoljubivosti te očekujemo buduće još dinamičnije kontakte.

Sustavi kvalitete u upravljanju procesom proizvodnje i distribucije meda

VLADO MIHOKOVIĆ,
IVANA DOMISLOVIĆ*

Zašto sustavi kvalitete?

Donedavno je prioritet bio imati proizvod. Danas se

postavljaju neka pitanja: Kakav je taj proizvod? Od kojih je sirovina? Kako se proizvodi? Da li je zdrav?

Jednom riječju traži se odgovarajuća kvaliteta: svojstva kojima proizvod zadovoljava unaprijed određene kriterije. Zadani kriteriji mogu biti veoma različiti, ovisno o zahtjevima kupca, odnosno nekog tržišta.

Na globalnom – velikom tržištu treba dobiti i povjerenje potrošača. Da bi se to moglo postići, na raspolaganju imamo različite «alate» (sustave kvalitete). U ovom prikazu ukratko ćemo prikazati tri takva alata:

GMP – GBP

(Good Manufacturing Practice – Dobra proizvođačka praksa, u pčelarstvu je zovemo Good Beekeeping Practice – Dobra pčelarska praksa). Ovaj alat treba uvijek kombinirati sa GVP – DVP – Dobra veterinarska praksa.

U pakiranju meda: HACCP (Hazard Analysis Critical Control Points – Prevencija opasnosti procesom proizvodnje).

ISO

(International Standard Organization - sustav upravljanja procesom proizvodnje). Ovaj alat može se primijeniti u bilo kojem procesu rada.

Osnovna teškoća u primjeni tih alata jest način na koji se njima koristimo. To su intelektualni alati i zato postoje razlike u njihovoj primjeni. Pri uvođenju tih sustava golem dio energije koncentrirana se na izradu dokumentacije, a manje se vodi računa o primjeni znanstvenih spoznaja u praksi, npr. vrednovanju procesa koji odgovara na pitanje o tome kako objektivno procijeniti da li je tretman protiv neke bolesti pčela bio dovoljno učinkovit. Prema čemu procijeniti da su pčelinjak i košnice nakon primjene određenih metoda čišćenja doista čisti? Treba vrednovati učinkovitost primijenjenih postupaka.

Alati u proizvodnji meda

Dobra pčelarska praksa - GBP

Što je to dobra pčelarska praksa? To su načela i pos-

tupci u držanju pčela koje treba provoditi da bi med bio zdrav i kvalitetan. Temeljno načelo dobre prakse jest: Kvaliteta se ne može kontrolirati u šaržama gotovih proizvoda nego se mora ugraditi u proizvod kroz sve faze procesa proizvodnje. Kodeksi za primjenu GBP-a razlikuju se prema autorima, ali su načela uvijek ista.

GBP uključuje:

- Tehničko - tehnološke karakteristike pčelinjaka i opreme koja se koristi u procesu rada da te opremu za vrcanje i skladištenje meda.
- Tehnološki postupci rada.
- Plan zaštite zdravlja pčela.
- Vrste paše.
- Hrana za pčele.
- Vosak.
- Laboratorijske kontrole.
- Voda koja se koristi u procesu proizvodnje.
- SSOP – higijena pčelinjaka, pribora i opreme koji se upotrebljavaju pri radu.
- Kontrola štetnika.
- Higijena i zdravlje osoblja na pčelinjaku.
- Svi postupci koji se provode moraju biti dokumentirani (npr. paša na industrijskim kulturama – uljena repica: analiza tretmana, npr. insekticidima na koje su pčele otporne. Osim toga, svi postupci moraju biti propisani: kako se nešto radi.

HACCP sustav

Taj alat namijenjen je prvenstveno za izdvajanje meda iz saća, za punjenje i distribuciju. Sastoji se u tome da se točno definiraju svi postupci - radnje u tome procesu (ovis-

no o proizvođaču) – tj. da se izradi tehnološka shema proizvodnje. Za svaki postupak određuje se što šteti zdravlju potrošača (mikrobiološke, štetne kemijske tvari i mehaničke nečistoće) te kako spriječiti da se ne pojave u proizvodu. Npr.: Kako spriječiti da se u mojemu medu ne pojave antibiotici ili antiparazitici? HACCP se nastavlja na GBP.

Kako spriječiti da u med uđu mehaničke nečistoće (dijelovi pčela, biljaka, saća)? Filtracijom meda.

Koji bi standard trebao biti za mehaničke nečistoće? Ne smiju biti vidljive prostim okom niti se smiju osjetiti dok jedemo med.

Taj standard zovemo kritični limit. Kako ga kontrolirati tijekom našeg procesa?

Sve zaštitne mjere i standardi u proizvodnji dio su vlastitog sustava kontrole. HACCP je samokontrola. Zadanim postupcima rada i kriterijima provodi se prevencija u procesu proizvodnje. Npr. koji standard treba biti da bi konačan proizvod bio mikrobiološki stabilan, a slobodna voda treba biti <0.6 kako se u proizvodu ne bi množavali osmofilni kvasci.

ISO

To je alat za upravljanje cjelokupnim radom u nekom procesu rada.

Princip:

1. Uspostava ciljeva i procesa nužnih da se ostvare rezul-

tati u skladu sa zahtjevima korisnika usluga, kupaca i slično.

2. Primjena, provedba uspostavljenih procesa.
3. Mjerenje procesa i nadzor provedbe prema donesenoj politici, ciljevima – zahtjevima za proizvod-uslugu i izvješće o rezultatima.
4. Mjere kojima se trajno poboljšava provedba procesa, trajni razvoj.

Postupci provedbe (koraci provedbe):

1. Determinacija postojećeg stanja: upozoriti na postupke za moguća poboljšanja s obzirom na upravljanje kvalitetom proizvoda-usluga.
2. Definirati i uvesti politiku kvalitete: prema realnim – mjerljivim ciljevima: što želimo postići?
3. Determinacija odgovornosti: učinkovita komunikacija: sustav organizacije tvrtke-ustanove: kako ćemo to postići?
4. Uspostava dokumentacije: kontrola procesa prema standardnim operativnim postupcima: registracija kvalitete rada: kako možemo biti sigurni da ćemo ostvariti svoje ciljeve?
5. Pouzdanaost i poboljšanja prema dokumentima (standardni operativni postupci): dobra koordinacija pouzdanosti i poboljšanja u sustavu upravljanja kvalitetom: kako možemo biti sigurni da nećemo otići u krivom smjeru i da ćemo poboljšati ono što treba poboljšati?

Sustav je specifičan za svaku tvrtku jer uprava određuje ciljeve, procese-standardne operativne postupke, nadzor i drugo.

Dani meda u Hrvatskoj

U Osijeku su od 5. do 8. listopada ove godine u sklopu Jesenskog poljoprivrednog sajma održani tradicionalni Dani meda u Hrvatskoj. Uz već uobičajeno ocjenjivanje kvalitete sortnih medova, održano je i ocjenjivanje pakovina meda i proizvoda na bazi meda te kvalitete pića od meda.

Svečano otvorenje bilo je u hotelu Waldingeru, gdje je nazočne kratkim govorom pozdravio pomoćnik ministra poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva gosp. Srećko Selanec, koji je na taj način otvorio pčelarski skup. Da bi otvorenje bilo što svečanije, pobrinulo se osoblje hotela, koje je u suradnji s vrsnim kuharima priredilo obilje delicija spravljanih od meda ili s njegovim dodatkom te je sve bilo aranžirano u tonovima šarenih jesenskih boja.

Pčelarska izložba na Pampasu. (Foto: V. Lesjak)

Pčelarska izložba u sklopu spomenute manifestacije počela je u četvrtak, 5. listopada otvorenjem gospodarske izložbe na osječkom sajmu Pampas. Iako u prisutnosti malo pčelara – izlagača, na sajmu su se mogli naći razni pčelarski proizvodi, oprema za pčelarstvo te brojni promidžbeni materijali, a organizirana je i etnoizložba te degustacija pčelinjih proizvoda i proizvoda od meda.

Cijeli treći dan od jutra bio je ispunjen događanjima i predavanjima. Najavljena predavanja pozdravnim govorom otvorio je predsjednik Hrvatskog pčelarskog saveza Martin Kranjec, a nastavio je predavanjem o stanju i perspektivi HPS-a. Kratkim pozdravnim govorom okupljenim pčelarima obratila se i gđa Đurđica Sumrak iz Ureda za poljoprivredu Grada Zagreba, koji je jednim dijelom sudjelovao u financiranju ovog skupa, te tajnik Čebelarске zveze Slovenije Anton Tomec i predstavnik pčelara iz Federacije Bosne i Hercegovine Dobroslav Vrdoljak.

Vrlo zanimljivo predavanje, od kojeg je nazočnima pčelarima vjerojatno zastao dah, održao je član slovenskoga izaslanstva gosp. Marko Purnat, koji je govorio o programima i stanju slovenskog pčelarstva u posljednjih nekoliko godina.

Zlatko Tomljanović, dr. vet. med., održao je predavanje koje je izazvalo rasprave, jer je

Predsjednik HPS-a, Martin Kranjec u razgledavanju izložbe sa pomoćnikom ministra i pčelarima (s desna na lijevo: Ž. Dalić, M. Kranjec, A. Dašašo i pomoćnik ministra Srećko Selanec). (Foto: V. Lesjak)

Dodjela odličja nagrađenim pčelarima. (Foto: V. Lesjak)

iznio nekoliko nevjerojatnih podataka do kojih je došao analizom upitnika o uginuću pčelinjih zajednica, a koji je izradio u suradnji s HPS-om. Detaljniju analizu podataka najavio je za pčelarski sajam Gudovec – 2007.

Ništa manje zanimljivo nije bilo predavanje o uvođenju HACCAP-a i GAP-a u pčelarsku proizvodnju, koje je održao Vlado Mihoković iz tvrtke Ekotours.

I konačno, u subotu popodne na red je došlo ono što su svi pčelari s nestrpljenjem očekivali - proglašenje rezultata i dodjela priznanja sa XI. ocjenjivanja meda, V. ocjenjivanja pakovina meda, proizvođa za poboljšanje zdravlja na bazi meda i suvenira te II. ocjenjivanja kvalitete pića od meda i na bazi meda.

Ukupni pobjednik ocjenjivanja meda bila je Ekološka poljoprivredna zadruga "Vidmar" iz Vrbovskog s medom od crnogorične medljike. Šam-

pion meda od bagrema bio je med Edidija Benčića iz Pazina, šampion kestena bio je med Slobodana Niševića iz Petrinje, a šampion kadulje med Marijana Maruna iz Zadra.

Najbolje ocijenjena pakovima meda bila je ona Pčelarstva "Kučljak" iz Sv. Ivana Zelina, Apimel d.o.o. iz Višnjevca dobio je nagradu za najbolje ocijenjenu pakovinu pića i najbolje ocijenjenu pakovinu proizvoda za poboljšanje zdravlja. Nagradu za najbolje

Mladi i med

Na Danima meda u Hrvatskoj u petak, 5. listopada na osječkom Trgu Ante Starčevića održana je manifestacija namijenjena prvenstveno mladima i građanstvu pod nazivom „Mladi i med“. Organizirana je i promotivno – prodajna akcija humanitarnog karaktera pod nazivom Hrvatski med za cijeli svijet, namijenjena sakupljanju pomoći za najbrojniju obitelj Osječko – baranjske županije.

Trg Ante Starčevića tog je dana bio prepun djece iz vrtića iz Osijeka i Donjeg Miholjca, koja su se sladila raznim vrstama meda i drugih pčelinjih proizvoda te kolačima od meda. Organizatori su im doživljaj upotpunili promotivnom vožnjom „medenim vlakom“ ulicama Osijeka.

Iako je priredba na Trgu Ante Starčevića trajala kratko, svatko je na dvadesetak prekrasno uređenih štandova mogao pronaći nešto za sebe.

Cijeli događaj upotpunila je izložba dječjih likovnih radova i čitanje nagrađenih literarnih radova o temi pčelarstva uz prigodan glazbeno – scenski program.

Mnoštvo djece na manifestaciji "Mladi i med" (Foto: V. Lesjak)

Sastanak predsjednika HPS-a s predstavnicima pčelarskih organizacija susjednih zemalja

U prostorijama osječkog sajma Pampas u subotu 7. listopada, na prijedlog Hrvatskog pčelarskog saveza održan je sastanak vodećih ljudi HPS-a s predstavnicima Čebelarske zveze Slovenije te predstavnikom pčelara iz Federacije Bosne i Hercegovine Dobroslavom Vrdoljakom. U slovenskom izaslanstvu bili su dopredsjednik ČZS-a Franc Šivic i Marko Purnat, stručni saradnik Pavle Zdešar te tajnik Anton Tomec, a s hrvatske strane na sastanku su sudjelovali predsjednik HPS-a Martin Kranjec, dr. vet. med. Zlatko Tomljanović, Krsto Bukvić te Zvonimir Pajnić, Ernest Nad i Damir Škrlec iz Organizacijskog odbora manifestacije Dani meda u Hrvatskoj.

Sastanak je bio nastavak na opširno predavanje o razvoju slovenskog pčelarstva u posljednjih nekoliko godina, koje je pred nekoliko stotina pčelara izlagao gospodin Marko Purnat. Na hrvatske predstavnike snažan dojam ostavio je programom koji je ČZS vodila od 2003. – 2006. godine, a koji nastavljaju provoditi te na temelju kojeg su dobili veliku novčanu pomoć EU-a i Republike Slovenije. Iznenađeni nelogičnostima s kojima se susreću hrvatski pčelari, predstavnici Čebelarske zveze ponudili su HPS-u veliku pomoć i potporu u rješavanju kako unutarnjih problema pčelarstva tako i problema s kojima ćemo se susresti u pridruživanju Europskoj uniji.

Sastanak susjednih pčelarskih organizacija. (Foto: V. Lesjak)

ocijenjen suvenir dobilo je Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo "Đurin" iz Bilja.

U kategoriji ocjenjivanja kvalitete pića od meda i na bazi meda najbolja je medena rakija Pčelarstva "Priljeva" iz Pe-

trinje. Drugo mjesto u toj kategoriji dobila je medovača "Hvaranka", Stjepana Dulčića iz Hvara, a na trećem mjestu bila je medena rakija Mate Idžojtića iz Vinkovaca.

Vedran Lesjak

Mala pčelarska radionica

Gradska knjižnica i čitaonica Petrinja, Pčelarska udruga "Petrinja" i Pčelarstvo "Priljeva" organizirali su 20. rujna ove godine za mališane dječjeg vrtića "Petrinjčica", učenike prvih i trećih razreda 1. osnovne škole i Osnovne škole Dragutina Tadijanovića pčelarsku radionicu. Namjera je bila naučiti najmlađe sugrađane kako nastaje med i potaknuti ih da ga konzumiraju.

Mala pčelarska radionica bila je mala po dobi sudionika. Ali, po broju (oko 80 iz starije vrtičke skupine sva četiri petrinjska odjela vrtića, oko 130 učenika prvih i trećih razreda dvije, od tri petrinjske osnovne škole), pozornosti kojom su djeca pratila predavača i po ozbiljnosti pitanja koja su postavljala, bila je to velika pčelarska radionica. Njezini sudionici su, zbog brojnosti ali i različite dobi koja je zahtijevala različit pristup, bili podijeljeni u četiri skupine.

Da bi djeci predočili proces nastanka meda, pčelar i njegove pomoćnice: Goranka, Ana, Milana, Marina, Lada i Katica, postavili su u Maloj dvorani Hrvatskog doma u Petrinji «pčelinjak» i vrcaonu. Da bi djeci izlaganje učinili zanimljivijim, iz svake su skupine uzeli po dva mala pomoćnika i odjenuli im pčelarske košulje. Pčelar je djeci pričao kako pčele pronalaze nektar u cvijeću i kako od njega prave

Predavač i njegovi mali pomoćnici. (Foto: Goranka Priljeva)

med. Pokazao im je kako pčelinja kućica izgleda i od čega se sastoji. Pokazao im je ali i, uz pomoć svojih brojnih pomoćnika, omogućio da opi-paju i pomiriše satnu osnovu, okvire s izgrađenim saćem i one napunjene medom. Pokazao im je također kako pčelar radi na pčelinjaku, pri

čemu su mali pomoćnici – pčelari imali odgovoran posao dimljenja pčela. Djeca su vidjela kako izgleda zreo med i organiziran rad u vrcaoni. Sama su se okušala u otklapanju meda, a počast da vrte vrcalicu i prvi kušaju tek izvr-cani med imali su mali pomoćnici – pčelari. Na ma-

Mali pomoćnici u pčelarskim košuljama bili su atrakcija za svoje vršnjake. (Foto: Milana Opalić)

lom štandu prikazani su pčelinji proizvodi i proizvodi nastali njihovom preradom. Uz karakterističan med toga kraja mališani su mogli vidjeti i: cvjetni prah, propolis, pčelinji vosak, propolisnu mast i pčelarev melem, medenu rakiju, vino od meda, ocat od meda i suvenire. Na kraju su degustirali med.

Ovo je druga takva radionica, prva je održana 2004., a učiteljice su izrazile želju da se radionica organizira svake godine. To je najbolje potvrdilo ispravnost ideje i uspješnost male pčelarske radionice.

Đuro Priljeva

Pčelari iz Nove Gradiške u Gudovcu i na Zagrebačkom velesajmu

Ove godine na poljoprivrednom sajmu u Gudovcu, Novska je imala svoj izložbeni štand. Između ostalog predstavljani su obrtnici Novske, kao i obiteljska poljoprivredna gospodarstva, gdje su značajno mjesto zauzeli i neki od pčelara Pčelarske udruge „Metvica“ iz Novske. Tako su bili izloženi pčelinji proizvodi Obiteljskog poljoprivrednoga gospodarstva Zdenka Jakubeka. Svoj su med izložili i pčelari Mirko Knjižek i Roman Vukalović. Izložba je bi-

Novljanski pčelari u Gudovcu: Z. Jakubek (lijevo), M. Knjižek (desno).

Za atmosferu pobrinula se tamburaška skupina "Ej tamburo".

la i prodajna, no nismo se mogli pohvaliti većom prodajom. Na našem je štandu uvijek bilo veselo, a za to se pobrinula tamburaška skupina „Ej tamburo“, koja nije zabavljala samo nas, nego i posjetitelje, koji bi zastali malo duže kod nas, a mnogi su i zapjevali.

Već idući tjedan gospodin Jakubek je sa svojim medom bio u Dvoru na manifestaciji „Plodovi rada“ u organizaciji Pčelarske udruge Kesten iz toga mjesta, a dobio nagradu za izuzetnu kvalitetu za svoj kestenov med.

Novljanski med bio je izložen i na ovogodišnjem Jesenskom zagrebačkom velesjamu, u sklopu eko – etno izložbe. Ovaj je put Obiteljsko gospodarstvo "Jakubek" zastupalo Sisačko – moslovačku županiju, s još nekim pčelarima (Babić, Krapljan, Duhače).

Kao što se vidi, pčelari naše Udruge vrlo su aktivni i u ove jesenske dane. Polako spremaju zajednice za prezimljavanje. Očekujemo da se ispravi velika nepravda nanесena pčelarima. Radi se o odluci o poticajima, donesenoj na posljednjem zastupanju Hrvatskog sabora. Tražimo poticaj po starom, tj. po košnici, kao u cjeljoj Europskoj uniji, u koju tako žarko želimo ući, pa da poticaj dobije i košnica koja još ove godine nije proizvela med, ili ga je proizvela, a vlasnik ga nije mogao prodati, a morao je i takvoj košnici dati hranu i lijek.

Mirko Knjižek

Izaslanstvo HPS-a u posjetu pčelarskom sajmu na Tašmajdanu u Beogradu

Početkom listopada ove godine na adresu Hrvatskog pčelarskog saveza stigao je poziv iz Saveza pčelarskih organizacija Srbije predsjedniku HPS-a da posjeti pčelarski sajam u Beogradu, koji se održava od 5.-8. listopada u parku Tašmajdanu. Budući da naš predsjednik Martin Kranjec zbog zauzetosti, nije mogao posjetiti taj pčelarski skup, zamolio me da, kao član Upravnog odbora, otputujem ja, jer mi je Beograd po kilometraži bliži.

Rano ujutro 5. listopada s predsjednikom Udruge pčelara "Milena" iz Borova, Stevom Trticom zaputio sam se prema Beogradu, u koji smo stigli u 9,30 sati. Čim smo došli na sajam, sreli smo znanca Rodoljuba Živadinovića, dr. med., inače glavnog urednika srpskog pčelarskog časopisa Pčelar i predstavnika organizatora, koji nam je zaželio dobrodošlicu i uveo nas u prostor gdje se nalazio Organizacijski odbor.

Ubrzo smo zapazili da imaju tehničkih i organizacijskih problema, pa je izostalo i službeno otvaranje, a ja nisam mogao održati pozdravni govor niti domaćinu zaželjeti uspjeh i nastavak pčelarske suradnje dviju država.

Prvog dana sajma padala je dosadna jesenska kiša, koja natapa odjeću do kože, no kako smo mi pčelari uporni ljudi, to nas nije moglo spriječiti da obidemo izložbeni prostor, koji se zapravo nalazi na otvorenom prostoru parka. Prvo smo zapazili pčelarski bračni par, Hrvate iz Petrovaradina u Vojvodini Mariju i Vladimira Hunjadija, poznanike mnogih pčelara iz Hrvatske. Imali su ukusno uređen štand s pčelinjim proizvodima, a s njima smo duže razgovarali o pčelarskim problemima, koji su slični našima i odnose se na sukob interesa pčelara, veterinara i otkuplivača. Nakon što smo razgledali štandove pčelara, obišli smo proizvođače opreme, od kojih su neki poznati i našim pčelarima, s kojima održavaju dobre odnose, a mnogi su izlagali i prodavali svoju opremu na sajmu "Pčelarski dani" u Vinkovcima. Ovom su se prigodom raspitivali o uvjetima koje će trebati ispuniti da bi mogli izlagati i sljedeće godine.

Mokri od kiše uputili smo se u najbliži restoran. Ondje je bio predsjednik Saveza pčelarskih organizacija Srbije gosp. Živoslav Stojanović, s kojim smo duže razgovarali. Stojanović je u početku bio malo krut, ali se postupno otvorio i počeo pričati o prijateljskim poznanstvima s hrvatskim pčelarima. Obaviješten je o svim pčelarskim zbivanjima u Hrvatskoj, a kao Vojvodanin posebno je zainteresiran za suradnju sa Slavoncima, i to Osječanima i Vinkovčanima. Razgovoru se pridružio i bivši

predsjednik Srpskog pčelarskog saveza gosp. Miljko Sljivić, koji drži predavanja na pčelarskim skupovima u Srbiji, te još neki ugledni pčelari, pa pčelarskim temama gotovo da nije bilo kraja.

Predvečer smo izašli iz Beograda ispraćeni kišom, koja je padala, nećete vjerovati, do ulaska u Vukovar.

Drago Josipović

Bršljan – Hedera helix L.

To je višegodišnja drvenasta zimzelena biljka, koja se kao pauk penje po drveću, zidovima, ogradama itd. Za neke je samo parazit, a nama pčelarima bršljan može biti jako koristan.

Od davnine je poznat kao ljekovita biljka. Travari ga koriste za lakše iskašljavanje u slučaju dugog suhog kašlja. Djelotvoran je protiv kožnih bolesti te protiv gljivica i bakterija.

U svim djelovima biljke nalaze se toksični tripertenski saponini, kojih osobito puno ima u plodovima, pa treba paziti da djeca ne uzimaju njegove crne bobice, koje izazivaju grčeve u želucu i proljev. U slučaju neposrednog doticaja s listovima, sastojak falkarinol ponekad nadraži kožu.

Stabljike bršljana mogu narasti i do 40 metara dužine. Cvate u rujnu i listopadu i dobra je medonosna biljka za lijepih jesenskih dana. Tada pčele, osim dragocjenog peluda, unesu i popriličnu količinu nektara. To je zapravo zadnja medonosna biljka koja cvjeta do kasno u jesen. Svaki pčelar lako može izračunati koliko će dobro proći ako pčele donesu nektar samo za sebe i ne troše zimnicu.

Preporučio bih svim stacioniranim pčelarima koji nemaju prirodni zaklon od vjetrova i koji su na područjima gdje je on iznimno jak, da naprave vjetrobran za koji je bršljan veoma dobar.

Kostur našeg vjetrobrana može biti od dobrih bagremovih stupaca ili drugog tvrdog drva između kojih ćemo razvući jaču pocinčanu žicu. Najbolja je pletena žica, ali je nešto skuplja, zato sami odlučite što

vam je prihvatljivije. Žicu dobro razvucite i napnite pa uz nju na proljeće posadite mlade sadnice bršljana koji ćete iskopati u šumi. Ostalo znate. Dobili smo lijep zimovnik koji medi i štiti pčelinjak od bure.

Željko Dalić

Da za dodir

U Republici Hrvatskoj do 1994. godine gluhoslijepe osobe nisu bile prepoznate, a o njihovim tegobama znalo se vrlo malo ili gotovo ništa. Osnutkom Hrvatske udruge gluhoslijepih osoba DODIR, jedine udruge u našoj zemlji koja se bavi tom problematikom, mnoge gluhoslijepe osobe dobile su mogućnost za drugačiji život. Na području cijele zemlje pokrenuta je humanitarna akcija DA za

DODIR, u kojoj se prikupljaju sredstva za izgradnju Centra za pristupačnu komunikaciju s gluhoslijepim osobama.

U sklopu akcije treba prikupiti 14 milijuna kuna, koliko iznose predviđeni troškovi izgradnje centra.

Glavni pokrovitelj akcije je potpredsjednica Vlade Jadranka Kosor i Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti. Medijski pokrovitelji su HRT, EPH i Grad Zagreb

Hrvatski pčelari organizirali su prikupljanje pčelinjih proizvoda, a novac od njihove prodaje uplatit će se na račun udruge Dodir. Izrađena je zajednička prepoznatljiva etiketa pod kojom će se proizvoditi prodavati. Ovim putem pozivamo sve pčelarske udruge/društva i pčelare da daju svoj doprinos u ovoj humanitarnoj akciji pčelara. Molimo sve predstavnike pčelarskih udruaga/društava da o akciji obavijeste svoje članove. Ako se želite priključiti akciji, sve što vas zanima o načinu prikupljanja proizvoda, možete doznati na brojeve telefona:

Tel.:

- 01/48-19-536 - HPS
- 042/260-400 - Antun Karlović

Bršljan (Foto: V. Lesjak)

Fax.:

- 01/48-52-543 - HPS
- 042/206-402 - Antun Karlović

Izrađene su i internetske stranice, na kojima će se objavljivati svi podaci o akciji:
www.pcelarstvo.hr/dazadodir

Antun Karlović

Invalidi – pčelari

Na Bjelolasici je 9. i 10. listopada ove godine održan XI. Hrvatski simpozij osoba s invaliditetom. Izaslanik CIR-a (Civilnih invalida rata) Virovitičko-podravске županije Stjepan Brijaćak, 100%-tni invalid i pčelar, iznio je referat, zapravo prijedlog da se mlađi nezaposleni invalidi s preostalom radnom sposobnošću zapošljavaju u pčelarstvu, kao lakšoj grani poljoprivrede.

Invalidi koji žive u gradovima ili njihovoj blizini, nekako se zaposle u državnoj službi, no onima koji žive dalje, to nije moguće. U današnjim uvjetima okrutnog oblika kapitalizma, gdje većina poslodavaca i zdrave radnike iskorištava toliko da mnogi to ne mogu izdržati, invalide takvi poslodavci neće ni u kojem slučaju zaposliti. Invalidima tako preostaje samozapošljavanje. Kako? Trebaju i znanje i sredstva, a to im nedostaje! Rješenja postoje, samo treba mnogo truda, naročito ga moraju uložiti voditelji organizacija.

Ostvarenih rezultata već ima! U Općini Voćinu izrađen je Program obnove ratom ra-

zorenog pčelarstva 2000. godine. Prema tom Programu prvo je sastavljen nastavni plan i program za tečaj pčelarstva, verificiran u MPŠiVG-u i dan Pućkom otvorenom učilištu "Slatina" da podučava pčelare Voćina. AED-OGI Osijek darovao je sredstva za školovanje, a UNDP Pakrac LR košnice, svakome početniku po 3. Stjepan Brijaćak svakom je početniku dao po jednu svoju košnicu da na njoj uči i napući dobivene tri košnice razrojavanjem.

Prema istom Programu japansko Veleposlanstvo doniralo je 1.000 LR košnica, koje sada pčelari početnici nastanjuju pčelama. U ovoj godini bit će sve popunjene.

Treba primijeniti isti postupak da se mlađim nezaposlenim invalidima ponudi posao, i to ovako:

- SOIH (Saveza osoba s invaliditetom Hrvatske) treba svoje članove invalide uključiti u taj program zapošljavanja.
- Pčelare preko Hrvatske pčele zamoliti da invalide sa svojeg područja pitaju žele li biti pčelari? One koji se odluče za to zanimanje, treba odvesti na nekoliko pčelinjaka, pokazati im tehnologije rukovanja i testirati ih na ubod.
- SOIH treba ubrzano tražiti sredstva za cijeli program.
- Od igara na sreću koja se dodjeljuju invalidima, odvojiti za školovanje i za prvih 5 košnica namijenjenih učenju priborom za praktičan rad.
- Zamoliti doniranje košnica prema potrebama invalida (LR ili AŽ).

- Od MPŠiVG-a zatražiti doniranje zemlje – površina za stacionirane pčelinjake i objekte uz njih u raznim općinama u Hrvatskoj.
- Od općina zatražiti da ta odobrenja provedu u djelo.
- Od Ministarstva obnove tražiti da tim invalidima doniraju građevni materijal, prema istom modelu kako se inače gradi u Hrvatskoj.

Najbolji način da neka ideja uspije jest da je u djelo provede onaj tko ju je i predložio. Tako je i ovdje.

Molim pčelare koji nekog invalida testiraju za pčelara, neka prikupe o njemu sve potrebne osobne podatke i broj telefona (isto tako i za sebe – predlagača) te da ih pošalju isključivo na fax. 033/565-121 na ime Stjepan Brijaćak do 1. prosinca 2006. godine.

Prema broju pristiglih prijava, odredit će se ustanove za poduku budućih pčelara. Tako obrađeni materijali bit će oko 5. prosinca 2006. godine prosljeđeni SOIH-u i HPS-u.

Na završetku programa, SOIH i HPS dodijelit će priznanja za humanitarni rad i čovječnost.

Stjepan Brijaćak

Slatko-kisela juha od kukuruza

1 žlica meda,
1 l čiste kokošje juhe,
1 luk vlasac,
1 žlica pšeničnog brašna,
1 žlica soja umaka,
1 žličica maslaca,
2 konzerve kukuruza u zrnju i
2 žlice jabučnog octa.

Čistu kokošju juhu zakipimo, dodamo kukuruz i pustimo da kipi 3 minute. Rastopimo maslac i na njemu popržimo sitno isjeckan luk vlasac, umiješamo brašno, malo promiješamo, ali ne pržimo. Zalijemo sa malo juhe i s tom mješavinom zgusnemo juhu. Kuhamo dok se ne zgusne.

Začinimo sa medom, octom i soja umakom kako bi dobili pikantni slatko-kiseli okus.

maslinovo ulje,
paprika,
papar i
sol

Govedi gulaš sa gljivama

2 žlice meda,
2 žlice maslaca,
2 žlice trešnjevače,
2 žlice bobica borovnice,
2 veća luka,
2 polovice kruške (iz konzerve),
1/8 l crvenog vina,
1 žlica peršina,
1 žlica brašna,
1 češanj češnjaka,
1/2 l čiste mesne juhe,
1/2 kg miješanih svježih gljiva,
1/2 kg govedeg mesa za gulaš,

Meso sa svih strana dobro popržimo na vrućem ulju, dodamo sitno nasjeckan luk i pržimo dok ne poprimi zlatnožutu boju. Dodamo bijeli luk, izmiješan sa solju, te začinimo sa paprom i paprikom. Posipamo sa brašnom i zalijemo juhom. Očišćene gljive izrežemo na tanke kriške, popržimo na maslacu i dodamo u gulaš. Dolijemo vino i pirjamo oko 50 minuta da se meso omekša. Nakon toga umiješamo trešnjevaču, borovnice i na tanke šnitice narezane kruške. Po okusu dodamo med i posipamo sitno nasjeckanim peršinom.

NAJAVE

Pčelarska udruga „Lipa“ iz Koprivnice

POZIVA

10. prosinca 2006. godine

sve zainteresirane pčelare na

10. jubilarne susrete u čast sv. Ambrozija u nacionalno svetišće Hlebine.

Otvorenje manifestacije je u 08:00 sati.

PROGRAM:

Izložba i prodaja pčelarske opreme

Sveta misa za pčelare

Obilježavanje 100 godina rođenja Josipa Belčića

Okrugli stol uz prisustvo vodećih ljudi u pčelarstvu

Informacije na tel: 098/421-731 – Vrban

POLJOPRIVREDNA ŠKOLA IZ ZAGREBA
I PČELARSKA UDRUGA „PROPOLIS“
IZ ZAGREBA KAO PARTNERI U
AEP – AGROTURISTIČKI EDUKATIVNI
POLIGON – KAO HRVATSKI MODEL,
A U OKVIRU PROGRAMA CARDS-2003

ORGANIZIRAJU:

PRVO NATJECANJE U KVALITETA MEDA POD NAZIVOM „MEDNO U ZAGREBU“

Pravo učešća imaju svi pčelari koji:

1. Do zaključno 18. studenog 2006. dostave 3 staklenke od 900g meda za pojedinu vrstu.
2. Uplate 100 kn po uzorku na žiro račun **2412009-1139001254** Pčelarske udruge „Propolis“ iz Zagreba sa naznakom „**ZA TROŠKOVE ANALIZE MEDA**“.

Uzorke dostaviti na adresu:

POLJOPRIVREDNA ŠKOLA GJURE PREJCA 2, 10040 ZAGREB

Poštom ili osobno, radnim danom od 10-17 sati.

Etiketa na uzorku, osim imena, prezimena i adrese mora sadržavati i vrstu meda, te geografsko porijeklo meda (točnu lokaciju).

Svi učesnici natjecanja biti će pismeno obaviješteni o vremenu i mjestu proglašenja rezultata i podjele odličja.

Sve dodatne informacije u vezi natjecanja možete dobiti na telefon:

091/5868-448 – Jasna Huber ili 091/7850-730 – Slavko Ivković

3. Međunarodni pčelarski sajam – Gudovac 2007.

U organizaciji Bjelovarskog sajma, Pčelarskog saveza Bjelovarsko-bilogorske županije i Hrvatskog pčelarskog saveza treću godinu za redom, 3. i .4 veljače 2007. u Gudovcu pokraj Bjelovara održava se Međunarodni pčelarski sajam.

Detaljnu najavu pogledajte u sljedećim brojevima Hrvatske pčele.

NAJAVE

Pčelarska udruga „Kadulja“ iz Metkovića,

organizira

stručno usavršavanje

za pčelare svoje Udruge i za pčelare susjednih Udruge Ploče, Dubrovačko primorje, Split, Omiš, Čapljina, Neum, Ljubuški i druge.

Stručno predavanje održati će se u Gradskom kulturnom središtu Metković u ulici Stjepana Radića 1.,

u subotu 25. 11. 2006. godine s početkom u 16 sati.

Predavanje će održati ugledni slovenski pčelar i pčelarski promotor profesor Pavle Zdešar, na temu:

- Kakva je naša pčela
- Bolesti i zaštita pčela
- Tehnologija i postupci rada sa pčelama tijekom godine
- Razvoj pčelinjih društava
- Pčelarenje AŽ, LR i drugim košnicama
- Hrvatsko pčelarstvo u EU

Dragi pčelari, kao što vidite iz gore navedenog radi se o interesantnim temama iz pčelarske svakodnevnice, a gost je spreman odgovoriti i na ostala pitanja iz pčelarske prakse, stoga Vas sve pozivamo da nam se pridružite.

Medno!

Tajnik Udruge: Darko Dominiković

WEB STRANICE KOJE VRIJEDI POSJEĆIVATI

Prateći razvoj pčelarskog internetskog prostora koji je svakim danom sve veći, našao sam na novoj stranici Pčelarstva "Carević". Treća generacija te obitelji iz Petrijanca pokraj Varaždina danas pčelari sa 150 LR košnica. Njihovi

davni pčelarski počeci vezani su za Konavosko polje i Dubrovačku županiju, a danas su za svoju proizvodnju pčelinjih proizvoda izabrali još uvijek zelenu i čistu Varaždinsku županiju – u kojoj je pčelarska tradicija duga. Uz osnovne poz-

nate pčelarske proizvode med i propolis, proizvode još pelud i medenu rakiju, medeno vino, svijeće i kozmetičke preparate. Stranice možete pogledati na internetskoj adresi: <http://free-vz.t-com.hr/mcarev37>

Antun Karlović

PČELARSTVO CAREVIĆ

Prodajem vosak od djevičanskog saća (30kn/kg), te prodajem jednogodišnje sadnice bagrema uzgojene iz sjemena (3kn/komad).

Tel. 032/354-412

Prodajem kamion TAM 190t, 1989. godište, uređen za 56 LR košnica.

GSM. 098/411-611

Prodajem snelgrove daske za dvomatično pčelarenje i ski-dače cvjetnog praha.

GSM. 091/566-88-14

Prodajem kamion renault, 100 ks, 7,5 tona, karoserija 4,5 m sa rukom za dizanje paleta, registriran za prijevoz pčela do 5. 2007. te dvoosovinsku niskonoseću prikolicu, 9,5 m, podesnu za nastavljache.

Tel. 042/673-204

Sublimator. Trenutak je za oksalnu kiselinu, a isparivače možete nabaviti po cijeni od 390,00 kn.

Tel. 01/615-2065

GSM. 091/549-1557

e-mail:

nenad.strizak@zg.htnet.hr

Prodajem pčelarski kamion sa konstrukcijom za LR košnice u Zagrebu.

Tel. 01/2371-765

Prodajem 40 LR košnica sa pčelama, kamion Zastavu sa dizalicom reg. za prijevoz pčela i otklapač saća.

Tel. 022/881-108 - zvati iz 15.00 sati

Prodajem rabljenu pčelarsku prikolicu sa 54 prazne AŽ-standard košnice.

GSM. 098/9009-323

Hrvatski pčelarski savez raspisuje

NATJEČAJ

za izradu himne pčelara Hrvatskog pčelarskog saveza

Natječaju mogu pristupiti svi zainteresirani. Prijedlozi za himnu mogu se slati u pisanom obliku, a tko želi može poslati i demo snimku.

Radovi se primaju do kraja godine.

Komisija Hrvatskog pčelarskog saveza nagraditi će najbolji rad.

Radovi se šalju na adresu:

Hrvatski pčelarski savez

Pavla Hatza 5/3

10000 Zagreb

S naznakom: za himnu

Članovi Hrvatskog pčelarskog saveza plaćaju članarinu preko pčelarskih udruga. Pretplata za nečlanove iznosi 320,00 kn, a za inozemstvo 60 EURA. Cijena pojedinog broja za tuzemstvo iznosi 30 kuna. Časopis izlazi jedanput mjesečno. Pretplatu prima Hrvatski pčelarski savez, broj žiro računa **2484008-1100687902**. Časopis se tijekom godine ne može otkazati. Rukopisi se ne vraćaju. Naklada 3.000 primjeraka. Tisak "GANDALF"

NOVI MODERNI ČASOPIS ZA PČELARSTVO JUGOISTOČNE EVROPE

Poštovani pčelari, u 110. godini svog izlaženja, od januara 2007, časopis Pčelar postaje časopis za pčelarstvo jugoistočne Evrope, i štampa se na srpskom jeziku u dva izdanja (latinično i ćirilčno, po izboru čitalaca), u skraćenom B5 formatu (163x230 mm), na 54 strane u punom koloru, na sjajnom kundrukcu, u 12 brojeva godišnje (nema dvobroja).

Odštampana su dva pilot broja koja se besplatno dele pčelarima širom Slovenije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, u tiražu od po 10 000 primeraka (prvi broj je podeljen, podela drugog je tek počela). Pozivamo vas da preko našeg zastupnika ili vaših udruga naručite primerak za sebe, kako bi se upoznali sa njegovim izuzetno kvalitetnim sadržajem i opremom, sa obiljem tekstova pristiglih direktno sa pčelinjaka iz pčelarske prakse i najnovijih saznanja iz sveta. **Pišite za Pčelar!** Mi bogato nagradujemo trud naših saradnika. Honorar za stranicu teksta (neobjavljenog u drugim časopisima) iznosi 12,5 (pčelar praktičar) ili 17 evra (naučnik), a po fotografiji 3,4 evra.

Jedini smo pčelarski časopis na svetu koji poklanja pčelarski film na DVD-u!

U januarskom broju za 2007. godinu pokloni svim čitaocima: pčelarski film na DVD-u (uz još nekoliko snimljenih poklona iznenađenja), pčelarski zidni kalendar za 2007. i plakat protiv prskanja voća u cvetu!

Pretplatite se na vreme, najbolje do 15. decembra, kako bi mogli da odredimo tiraž za januarski broj. Iako mi uvek štampano veći tiraž, kod zakasnele pretplate to ipak nije garancija da ćete sigurno dobiti zaostale brojeve.

Za sve dodatne informacije, obratite se glavnom i odgovornom uredniku časopisa Pčelar: Dr med. Rodoljub Živadinović, ul. Stojana Jančićevića br. 12, 18210 Žitkovac, Republika Srbija, +381 18 846-734, +381 63 860-8510, rodoljubz@ptt.yu

Snaga koja pokreće!

PRETPLATA ZA HRVATSKU

Časopis Pčelar u Hrvatskoj zastupa firma PAVIA d.o.o. iz Kostrene kod Rijeke. Pretplata za Hrvatsku iznosi **228 kuna** uz dobijanje časopisa poštom, na kućnu adresu. Navedenu sumu treba uplatiti na sledeći račun:

Privredna banka Zagreb
Podružnica RIADRIA, Rijeka
2340009-1110145631
Obavezni poziv na broj: **1811937**

Original ili fotokopiju uplatnice, zajedno sa potrebnim podacima (vaša čitko napisana puna adresa, brojevi telefona i naznaka da li želite latinično ili ćirilčno izdanje), treba poslati na adresu:

PAVIA d.o.o.
ul. Šodići br. 18
51221 KOSTRENA
(sa naznakom: Za časopis Pčelar)

Telefon zastupničke firme je: 051 289-374. Osobe za kontakt su Josip Čubrić (098 184-5667) i Milan Čubrić (098 437-358) (jojajo42@azet.sk).

APIS PETRINJA

PROIZVODNJA OPREME ZA PČELARSTVO

Proizvodimo:
košnice LR, AŽ i Farar;
nukleuse; matične rešetke;
razmake; spojke za
nastavljake

Pogon Čazma
Gornji Draganec 117
Tel./fax **043/776-062**

od 1955.

**OTKUPLJUJEMO
KONTINENTALNE VRSTE
MEDA, CVJETNI PRAH I
PROPOLIS,
A PLAĆAMO ODMAH**

**ZAINTERESIRANI SMO ZA
DUGOROČNU SURADNJU!**

Tina Ujevića 7, Velika Gorica
tel. 01/6216-444
mob. 098/351-090

**OTKUPLJUJEMO
SVE VRSTE MEDA**

Zagreb, Rudeška 14
Tel.: 01/3886-994
GSM: 091/3886-994
www.vm2.hr

Maloprodaja:
 Zagreb, Trnjanska 33, tel.: 01/ 61 50 730
 Split, Mosečka 52, tel.: 021/ 502 635
 Rijeka, Veslarska 8, tel.: 051/ 213 635
 Čepin, Kralja Zvonimira 73, tel.: 031/ 382 560

PIP d.o.o.
 Bijenik 158, Zagreb
 tel.: 01/ 37 38 492
 e-mail: pip@pip.hr
 www.pip.hr

PIP-BH d.o.o.
 Velika Kladuša, BiH
 tel.: +387 37 773 345
 Predstavništvo Sarajevo
 tel.: +387 33 463 528

Pčelarske potrepštine možete kupiti i u slijedećim prodavaonicama:

KTC d.o.o.
 Križevci, Markovićeve bb, tel.: 048/ 712 412
 Virovitica, Vukovarska 3, tel.: 033/ 725 222
 Pitomača, Gajeva 28, tel.: 033/ 782 353
 Vrbovec, Zagrebačka 48, tel.: 01/ 2792876

Bure commerce d.o.o. Fra Lina Pedišića 4, Biograd n/m, tel.: 023/ 384 435
Barby d.o.o. Sv. Lovre 69, Slavonski Brod, tel.: 035/ 452 577
Sedef d.o.o. Trg sv. Josipa 1, Slatina, tel.: 033/ 551 245
DEN-SAB d.o.o. Vodnjanska 15, Pula, tel.: 052/ 534 752
Agroval d.o.o. Riječka 2, Buzet, tel.: 052/ 662 772

AKCIJA!

DO ISTEKA ZALIHA.

Perizin®

za zimsko tretiranje protiv varoe

RANO EDRAVE PČELE DONOSE MGD!

**KOŠNICA
 LR VK
 1010011410
 348,36KN
 MPC 425,00KN**

Košnica sadrži: podnicu, 3 nastavka s okvirima, hranilicu, ventilaciju, poklopac, krov.

Cijene su iskazane bez PDV. Podaci iz ovog oglasa podložni su izmjenama bez prethodne najave. Ne odgovaramo za tipografske greške.

ZAMJENA 3,44 KN
 VOSKA ZA SATNU OSNOVU

OTKUP VOSKA 30,00 KN/KG UZ ZAMJENU ZA PČELARSKÉ POTREPŠTINE

OTKUP VOSKA 26,00 KN/KG UZ GOTOVINSKU ISPLATU

SATNA OSNOVA 48,50 KN/KG

ROBU ŠALJEMO I POUZEĆEM!

SVE ZA PČELARSTVO * SVE OD PČELA